

Ірина Трубавіна

**РОДИНОЦЕНТРИЧНИЙ ПІДХІД
ДО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ІЗ СІМ'ЄЮ:
СУТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ,
ШЛЯХИ ПОДАЛЬШОГО ВПРОВАДЖЕННЯ**

Розкрито суть родиноцентричного підходу в соціальних службах для сім'ї, дітей та молоді. Показано можливості підходу в розвитку сімей. Висвітлено поширення і розвиток ідей родиноцентричного підходу в інших установах, проектах та програмах в Україні. Проведено порівняльний аналіз принципу фамілієцентризму та родиноцентричного підходу, показано їх спільні та відмінні риси.

Ключові слова: родиноцентричний підхід, принцип фамілієцентризму, сім'я, розвиток сім'ї, права сім'ї, права членів сім'ї.

Iryna Trubavina

**FAMILY-CENTRED APPROACH TO SOCIAL
AND PEDAGOGICAL WORK WITH A FAMILY:
ESSENCE, POTENCIAL,
WAYS OF FURTHER IMPLEMENTATION**

The article elucidates the essence of a family-centred approach at social services for families, children, and youth. The author reveals the approach potential in families' development; highlights its spreading and the development of ideas of family-centred approach in other institutions, projects and programs in Ukraine; compares the family-centrism principle and family-centred approach, and shows their common and divergent features.

Keywords: family-centred approach, family-centrism principle, family, family development, family's rights, rights of family members.

Актуальність соціально-педагогічної роботи з сім'єю пов'язуємо з необхідністю збереження її цілісності як унікального соціального феномену, який забезпечує підтримку кожного її члена в умовах трансформаційних викликів суспільства, виживання, захист і догляд за дітьми, що можливо лише через такі стосунки в сім'ї, які більш ніде існувати не можуть («батько-мати», «чоловік-дружина», «батьки-діти», «брат-сестра», «бабусі, дідусі-онуки»)¹. Саме кровні зв'язки забезпечують турботу і підтримку членів сім'ї. Водночас, існуючі в нашому суспільстві проблеми (військовий конфлікт на Сході України, вимушена внутрішня і зовнішня міграція населення, погіршення умов життя більшості сімей, виникнення дистантних сімей, криміналізація суспільства, збільшення агресії та насильства в суспільстві тощо) не сприяють збереженню цілісності сімей, погіршують їх стан. Це вимагає від установ, які опікуються сім'ями, створення умов для стабільного функціонування та розвитку сім'ї, виведення її з кризи.

Пріоритетними напрямками державної сімейної політики проголошено захист прав сім'ї, її членів². Одним із шляхів захисту прав сім'ї та її членів є соціальна робота (Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю в Україні»)³. Соціально-педагогічна робота з сім'єю в сфері соціальної роботи є за суттю правозахисною, оскільки спрямована на створення умов для реалізації прав, інтересів дітей та молоді, членів їх сімей. Нами доведено, що розвиток сім'ї приводить до розвитку кожного її члена і до сталого розвитку суспільства⁴. Розроблений родинноцентричний підхід сприяє розвитку сім'ї, збереженню її цілісності, захисту прав сім'ї, кожного її члена⁵, але застосовувався він лише в центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Проте він має значні можливості та перспективи використання в усіх установах, які опікуються сім'ями і проводять соціально-педагогічну роботу з ними.

Аналіз останніх праць свідчить, що більшість з них орієнтовані на підтримку сімей для виконання виховної функції, підтримку батьків у вихованні дітей, соціально-педагогічну роботу з окремими категоріями сімей з дітьми в різних умовах, але питання вироблення нового підходу до соці-

¹ І. М. Трубавіна. *Соціально-педагогічна робота з сім'єю в Україні: теорія і методика*: [монографія]. Харків 2007.

² Закон України «Декларація про загальні засади державної політики стосовно сім'ї та жінок в Україні» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

³ Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» 28.12.2015 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>.

⁴ І. М. Трубавіна. *Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з сім'єю*: автореф. ... дис. доктора пед. наук за спец. 13.00.05 / ЛНУ імені Т. Г. Шевченка. Луганськ 2009. – 44 с.

⁵ Там само.

ально-педагогічної роботи з сім'ями не досліджувалося. Тому актуальним є продовження розвитку ідей родиоцентричного підходу в Україні.

Метою статті є пошук та опис досвіду впровадження родиоцентричного підходу в різних установах, які опікуються сім'єю. Завданнями статті є: по-перше, опис вітчизняного досвіду соціально-педагогічної роботи з сім'єю на основі родиоцентричного підходу в різних установах; по-друге, аналіз можливостей родиоцентричного підходу щодо подальшого розвитку в цих установах.

Методологією дослідження є родиоцентричний підхід⁶, передумовами виникнення якого є теорії прав і розвитку людини, концепція сталого розвитку суспільства, принцип фамілієцентризму, якого не було розкрито в наукових дослідженнях на рівні підходу. Родиоцентричний підхід показує шлях переведення сім'ї зі стану кризи до функціонування, а потім до розвитку родини на основі створення соціальних умов для реалізації прав родини і її членів в родині й суспільстві. Права сім'ї можуть бути економічними, соціальними, культурними, громадянськими тощо, як і всі права людини. Це права людини третього покоління, які можуть реалізовуватися лише колективно, поки існує сім'я. Всі вони перераховані в різних законах чинного законодавства України, а права членів родини регламентує Сімейний кодекс України.

Реалізація прав родини в суспільстві та прав членів родини в родині сприяє розвитку кожного члена родини (а не тільки дитини), розвитку сім'ї як окремої соціальної групи, первинного колективу, особливого соціального інституту, що в цілому впливає на сталий розвиток суспільства, оскільки сім'я є основною ланкою суспільства. Таким чином, родиоцентричний підхід ґрунтується на теоріях ООН: прав людини і розвитку людини, сталого розвитку суспільства. Цим він відрізняється від принципу фамілієцентризму в соціальній політиці США, який не показує механізму і напрямку своєї реалізації, від ідеї розвитку родини у РФ, яка задекларована, але не має в своїй основі теорії прав людини і не оперує поняттям «права родини» як основою розвитку сім'ї. Методами дослідження є теоретичний аналіз джерел з проблеми, аналіз досвіду соціально-педагогічної роботи, узагальнення, конкретизація, порівняння.

В Україні на основі принципу фамілієцентризму і сімейноцентричного підходу працюють ЦСССДМ та дві організації на основі проєктів ЮНІСЕФ. ЦСССДМ проводить роботу через розвиток родиоцентричного підходу у корекційних програмах з особами, які вчинили насильство в родині. Проєкт НДО (м. Львів) та Інституту раннього втручання (м. Харків)

⁶ І. М. Трубавіна. *Соціально-педагогічна робота з сім'єю в Україні*.

функціонує в сфері соціально-медичних послуг. Проекти благодійної організації «Партнерство кожній дитині» проводять соціальну роботу з сім'ями та дітьми. Розкриємо зміст їх роботи на предмет аналізу фамілієцентризму як принципу чи підходу.

1. Корекційні програми з особами, які вчинили насильство в родині, почали розробляти в Україні з 2009-2010 рр. такі організації, як ОБСЄ, Гуманітарний центр «Розрада», МЖПЦ «Ла Страда - Україна», експертом якої є автор. Нами було розроблено таку корекційну програму, апробовано її в усіх регіонах України нарівні з іншими програмами. За підсумками апробації Наказом Мінсоцполітики було рекомендовано проводити корекційну програму з насильниками на основі нашої програми та родиноцентричного підходу⁷. Наша програма включала 5 модулів – обов'язкові (правовий, психологічний, соціально-педагогічний) та варіативні (соціально-медичний, соціально-економічний), змістом яких були права членів сім'ї в родині, права дитини в родині, права сім'ї та відповідальність за їх порушення, навчання дотримуватися їх та реалізовувати, зміна ставлення до них. Відзначимо, що інші корекційні програми, які апробувалися в Україні, були вузькоспрямованими – психотерапевтичними, проти агресії. Але не всі випадки насильства є наслідком агресії і не все долається психотерапією. Потрібні й інші впливи на кривдника: правові, які ставлять перед вибором між насильством і відповідальністю чи утриманням від агресії; соціально-педагогічні, які навчають поводитися без насильства, мирно розв'язувати проблеми, а також життєвого уміння; соціально-економічні, які допомагають сформулювати раціональні потреби і навчитися чесно заробляти гроші, що є важливим, оскільки 85% викликів поліції на випадки сімейного насильства стаються через економічні причини (борги, розтринькування грошей); соціально-медичні, які дозволяють позбутися шкідливих звичок, виявити проблеми зі здоров'ям та навчитися керувати своїм здоров'ям. Ця програма використовується з 2010 р. в усіх ЦСССДМ України. Видано посібник (у 2-х томах) про суть і методику проведення корекційної та соціальної роботи з особами, які вчинили насильство в родині, її теоретичні та методичні основи, де враховано кращий вітчизняний та закордонний досвід з проблеми, уперше в Україні розроблено це питання на основі портрета і характеристики насильника⁸.

⁷ Наказ Міністерства соціальної політики України від 08.05.2014 №281 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації проходження корекційних програм особами, які вчиняють насильство в сім'ї [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk>.

⁸ *Соціальна і корекційна робота з особами, які вчинили насильство в сім'ї*: навчально-методичний посібник у 2-х томах / О. Бандурка, М. Євсюкова, І. Трубавіна; за ред. О. М. Бандурки, І. М. Трубавіної, К. Б. Левченко, т. 1. Київ 2013; т. 2. Харків 2013.

2. Послуги сім'ям з дітьми у Львові та Харкові надаються понад 10 років на основі міжнародних стандартів раннього втручання на базі НДО, дитячих будинків та реабілітаційних центрів. Під «раннім втручанням» мається на увазі система скоординованих послуг, що відповідає віку дитини та її розвитку і підтримує сім'ю в критичні ранні роки (від народження до 6 років). Вік для втручання може варіюватися від 0-3 років до 6 років, але важливо починати інтервенцію ще до 3 років. Розвиток таких послуг спрямований на дітей з відхиленнями або затримкою у розвитку, а також на потреби маленьких дітей, які стали жертвами або піддаються високому ризику жорстокого поводження з ними та/або зневаги, або коли дитина чи сім'я стикається з іншими проблемами, які перешкоджають розвитку (наприклад, бідність сім'ї, залежності, передчасне народження тощо). Тобто раннє втручання поширене на дітей з сімей в СЖО. НДО – партнери зі Львова та Харкова розробили свої послуги на основі міжнародних стандартів раннього втручання, співпрацюючи з європейськими (Голландія), Північної Америки (Канада, США) і австралійськими колегами, партнерами з Інституту раннього втручання із Санкт-Петербурга⁹ та пішли далі – працюють як з дітьми з родини, так і дітьми, які мешкають в установах державної опіки.

Основними принципами раннього втручання є: принцип фамілієцентризму; координація діяльності служб через роботу мультидисциплінарної команди фахівців; індивідуалізовані втручання, які доступні на регулярній (постійній) основі. Наші НДО використовують поєднання медичних та соціальних послуг, соціально-медичних послуг у взаємодії НДО, медичних установ та ЦСССДМ (державних установ).

У Харкові та Львові йдеться про різноманітну підтримку таких сімей: допомога по догляду, вихованню і розвитку дитини, а також про інклюзію таких дітей. Розширено надання соціально-медичних послуг сім'ям з дітьми, які перебувають в різних СЖО, а не лише дітям з відхиленнями чи затримкою розвитку. ЮНІСЕФ оцінював дітей, сім'ї, які отримували послуги з раннього втручання в 2002-2005 рр. у реабілітаційному центрі та Інституті раннього втручання, вивчав їхнє здоров'я, участь, соціальну інтеграцію, стосунки в родині, якість життя порівняно з дітьми, які проживали й отримували послуги в державних установах у 2002-2005 рр.

Показниками оцінки були: кількість дітей з особливими потребами в сім'ях, стан здоров'я/розвитку дітей, % дітей, які демонструють

⁹ І. М. Трубавіна. От раннего вмешательства – до социальной реабилитации (из опыта работы в г. Санкт-Петербург с детьми, имеющими нарушения в развитии) // *Соціальна робота в Україні: теорія і практика* (Київ 2004, № 3), с. 34-50.

поліпшені соціально-емоційні навички (в тому числі соціальних відносин), % дітей, які демонструють поліпшене засвоєння та використання знань і вмінь (в тому числі ранньої мови / комунікації), % дітей, які демонструють поліпшену адекватну поведінку для задоволення своїх потреб, можливість сімей задовольняти особливі потреби своїх дітей, % сімей, що повідомляють іншим про те, що послуги раннього втручання допомагають родині знати свої права, ефективно спілкуватися для задоволення потреб своїх дітей, а також що завдяки послугам раннього втручання зуміли допомогти своїм дітям розвиватися і вчитися.

Отже, звернення до прав дитини і прав родини з дитиною з особливими потребами, розвиток кожного члена сім'ї через розвиток життєвих умінь і навичок, батьківських умінь характерний вже для родинноцентричного підходу, який є ширшим за принцип фамілієцентризму. Це свідчить про те, що запропонований нами механізм розвитку родини через створення соціальних умов для реалізації її прав почав розповсюджуватися на медичну сферу, вийшовши за межі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, але за участі ЦСССДМ, які використовують родинноцентричний підхід у роботі з сім'ями з 2001 р. Відзначимо, що хоч планувалося зробити на всю територію України навіть окрему програму ДЦССМ з раннього втручання з партнерами з МОЗ на базі досвіду роботи названих НДО, цього не сталося.

3. «Сімейноцентричний підхід» впроваджує в Україні з 2009 р. благодійна організація «Партнерство кожній дитині». З 2009 р. розпочинається її співробітництво з Інститутом гуманітарних послуг США над тренінговим курсом «Захист дитини: сімейно орієнтований підхід»¹⁰, де за три роки навчено 160 спеціалістів, які працюють для дітей.

Курс спрямований на підтримку родини і допомагає батькам реалізувати права дитини, підвищити батьківські компетенції, зокрема, щодо патронатних вихователів, батьків-вихователів ДБСТ та батьків із сімей в СЖО. Це свідчить як про впровадження американської ідеї фамілієцентризму, так і про орієнтацію на такий елемент родинноцентричного підходу, як підтримка сімей для реалізації права дитини на виховання і розвиток у сім'ї, орієнтацію на збереження цілісності родини як одного з прав сім'ї.

У 2010 р. видана книга «Сімейно орієнтована соціальна робота: практичний аспект»¹¹, де описано досвід Великої Британії із надання соціаль-

¹⁰ *Партнерство кожній дитині* / Історія. 2011 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.p4ec.org.ua/index.php?hl=ua&idd=history>.

¹¹ *Сімейно орієнтована соціальна робота: практичні аспекти* [конспект лекцій] / за заг. редакцією В. О. Кузьмінського, С. С. Лукашова. Київ 2010.

них послуг сім'ям як цілісним об'єктам роботи соціального працівника щодо зменшення бідності, виховання дітей і допомоги реалізувати право на освіту через співпрацю сім'ї та школи, зміни ставлення дітей до школи. Книга ділиться досвідом оцінки потреб сім'ї та дітей на основі теорії прив'язаностей, вирішення проблем сімей через інформування в школі про послуги, що існують в громаді для родин з дітьми і розкриваються технології роботи з сім'ями, тобто описаний розвиток принципу фамілієцентризму в іншій країні. По суті тут йдеться про підтримку сім'ї як цілісного клієнта в громаді, сьогодні ж потрібна робота і щодо функціонування та розвитку сім'ї. «Партнерство кожній дитині» проводило у м. Києві міжнародну конференцію «Захист дитини чи підтримка сім'ї: пошук найкращих рішень»¹². На конференції наголошувалося на пріоритеті прав дитини в сім'ї та на підтримці сім'ї для збереження її цілісності, що і забезпечує найкращий захист прав дитини на виховання і розвиток в сім'ї. Інші права сім'ї (окрім права на цілісність), дитини та батьків у сім'ї, на жаль, не стали ще предметом уваги цієї організації.

15 листопада 2013 року 25 фахівців соціальної сфери завершили навчання за міжнародною тренінговою програмою цієї організації «Захист дитини: сімейно-орієнтований підхід»¹³. Його мета¹⁴: підготовка практиків, здатних успішно знаходити виходи із складних ситуацій, що виникають у повсякденній роботі, самостійно розробляти ефективні рішення, які найкраще захищають інтереси дітей та їхніх сімей. Восьмимодульна навчальна програма розрахована на широке коло фахівців соціальної сфери: соціальних працівників, соціальних педагогів шкіл, спеціалістів служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, закладів соціального обслуговування, класних керівників, представників громадських організацій, що надають послуги сім'ям із дітьми, отже, вона реально поширює ідеї фамілієцентризму як принципу на громаду. Її основою є програма «Core Competence Programme» Інституту соціальних послуг (Institute of Human Services), що здобула визнання в США та інших зарубіжних країнах, і вже понад 10 років допомагає підвищувати професійний рівень фахівців соціальної сфери. У фокусі навчання – сімейна модель соціальної роботи; оволодіння технологіями визначення факторів ризику

¹² *Партнерство кожній дитині* / Історія. 2011.

¹³ Спеціалісти соціальної сфери навчилися сімейно-орієнтованому підходу в роботі з дітьми та сім'ями [Електронний ресурс] // *Партнерство кожній дитині*. Режим доступу: http://www.p4ec.org.ua/ua/news_article/1221.

¹⁴ Опис тренінгу [Електронний ресурс] // *Партнерство кожній дитині*. Режим доступу: http://www.p4ec.org.ua/ua/training/child_protection.

та безпеки дитини, розслідування як важливий етап оцінки безпеки й ризиків дитини та планування роботи з випадком.

Запровадження елементів родинноцентричного підходу на цьому тренінгу бачимо в акценті на охоронно-захисній функції соціального працівника, в зверненні до нормативно-правових документів про сім'ю як цілісний суб'єкт/об'єкт роботи – на першому дні заняття, в методичному забезпеченні взаємодії на практиці працівників усіх установ, які надають соціальні послуги сім'ям, в інтересах сім'ї та родини – на другому дні заняття. При цьому показано, як впроваджується американський принцип фамілієцентризму в соціальній політиці та соціальній роботі щодо прийняття рішень в інтересах сім'ї на практиці – зміст програми другого дня. Але американський фамілієцентризм не стосувався прав родини і членів родини в сім'ї, прав дитини в сім'ї і наголошував лише на роботі мультидисциплінарної команди в інтересах сім'ї як цілісності, не мав методологічної основи – конкретно сформульованого підходу – про права людини і розвиток сім'ї, зокрема, про права сім'ї, права дитини в сім'ї.

Позитивом тренінгу є звернення до законодавчого забезпечення роботи сім'ї з дітьми, правова основа надання соціальних послуг та навчання механізму прийняття найкращих рішень для дитини у взаємодії фахівців, пріоритет прав дитини, орієнтація на сім'ю як цілісного клієнта. Американська програма дає детальне методичне забезпечення мультидисциплінарній взаємодії фахівців, але стосується лише цілісності сім'ї, що поглиблює наше розуміння родинноцентричного підходу в методичному аспекті. «Партнерство кожній дитині» зараз розкриває технології ведення роботи з різними категоріями сімей на основі сімейно орієнтованого та проблемно орієнтованого підходів за підтримки ЮНІСЕФ в проекті «Розробка посібника з соціальної роботи з вразливими сім'ями з дітьми» (2015 р.). Саме про це йшлося на презентації проекту колективом авторів посібника у вересні 2015 у виступах Ж. Петрочко¹⁵, З. П. Кияниці¹⁶.

Базовими принципами соціальної роботи названо: партнерство, взаємодію, командну роботу; координацію та професійну відповідальність; максимальне спрямування на розвиток сильних сторін та позитивних ресурсів дитини та її сім'ї, активну участь батьків, дитини та найближчого їхнього оточення у процесі ведення кожного випадку. Це корелює продовження як фамілієцентризму, так і родинноцентричного підходу в соціально-педагогічній роботі з сім'єю в аспекті розуміння сім'ї як суб'єкта

¹⁵ Ж. В. Петрочко. Презентація «Бачення формату та змісту посібника із соціальної роботи з вразливими сім'ями та дітьми». Київ 2015.

¹⁶ З. П. Кияниця. Презентація «Основні підходи до формування моделі соціальної роботи з вразливими сім'ями з дітьми в умовах децентралізації влади». Київ 2015.

соціально-педагогічних послуг, спрямованості роботи на розвиток сім'ї, опорина позитивне в родині (реалізація принципу гуманізму), відповідальність, компетентність, солідарність¹⁷.

Згідно із З. П. Кияницею¹⁸, сімейно орієнтовані послуги передбачають усі послуги для сімей, дітей, молоді, які надаються на партнерських засадах членам сім'ї і забезпечують потреби дітей, зміцнення інституту сім'ї через передачу знань, умінь та формування навичок відповідального батьківства. Це визначення сутності сімейно орієнтованих послуг корелює з родиноцентричним підходом. Так, родиноцентричний підхід сприяє збереженню цілісності сім'ї, забезпеченню умов для її розвитку, співпраці з сім'єю для розв'язання її проблем, формуванню позитивного образу сім'ї та його пропагуванню в суспільстві, навчанню і вихованню на ньому як на зразку, взаємодії фахівців різних установ, які опікуються сім'єю в громаді і на інших рівнях органів державної влади, в інтересах прав родини і прав дитини. Але підхід, проголошений цією організацією, не дає орієнтирів зміцнення сім'ї, окрім навчання відповідальному батьківству. Це означає допомогу батькам реалізувати тільки одне своє право – на виховання дитини, а також право дитини – на виховання і догляд її в сім'ї.

Таким чином, бачимо актуальність родиноцентричного підходу і для моделі ведення випадку як основного сучасного методу соціальної роботи в умовах децентралізації. З іншого боку, бачимо в діяльності цієї організації принцип фамілієцентризму як основний, ґрунтовно методично розроблений, який останнім часом ця організація називає сімейно орієнтованим підходом. У їхній роботі ми спостерігаємо елементи родиноцентричного підходу щодо окремих прав сім'ї та її членів.

За результатами нашого дослідження¹⁹, переваги родиноцентричного підходу до соціально-педагогічної роботи з сім'єю, порівняно з іншими існуючими підходами та принципом фамілієцентризму, такі: він є механізмом розвитку суспільства, становлення держави як соціальної і правової через розвиток сім'ї та її членів, оскільки створює умови для реалізації прав сім'ї в суспільстві та прав членів родини, з пріоритетом прав дитини; цей підхід дозволяє сім'ї грамотно самозахистити себе і своїх членів, що пом'якшує протиріччя і негаразди в суспільстві; він сприяє підвищенню якості життя населення, оскільки в сім'ях живе переважна більшість громадян; це сприяє, своєю чергою, зміцненню сім'ї і збереженню

¹⁷ І. М. Трубавіна. *Соціально-педагогічна робота з сім'єю в Україні*.

¹⁸ З. П. Кияниця. *Презентація «Основні підходи до формування моделі соціальної роботи з вразливими сім'ями з дітьми в умовах децентралізації влади»*.

¹⁹ І. М. Трубавіна. *Соціально-педагогічна робота з сім'єю в Україні*; І. М. Трубавіна. *Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з сім'єю*.

її цілісності: родиніцентризм вигідний для кожного члена родини, сім'я є фортецею, яка забезпечує задоволення всіх потреб членів сім'ї; сприяє становленню демократії, подоланню егоїзму, формуванню культури миру, узгодженню інтересів, цілей, потреб спочатку в сім'ї, потім – у суспільстві; дозволяє долати кризу української сім'ї, розв'язуючи одночасно різні її проблеми, долаючи комплекс проблем, оскільки інтегрує, координує зусилля державних службовців, освітян, медиків, соціальних працівників і педагогів та ін. в інтересах сім'ї, що забезпечує доступність для неї соціальних послуг і комплексне, оперативне, гнучке розв'язання її різноманітних проблем в реалізації прав.

Родиніцентризм вимагає виділення соціально-педагогічної складової у діяльності різних установ і окремих фахівців, оскільки всі вони забезпечують умови для реалізації прав сім'ї і мають знати про пріоритет її прав, інтересів у суспільстві, утверджувати цей пріоритет у повсякденному житті на різних рівнях державного управління, в практичній роботі й повідомляти це через ЗМІ, соціальну рекламу, просвіту тощо. Це означає створення системи соціально-педагогічної роботи з сім'єю в різних її суб'єктах з координацією в одному місці (в установі), що дозволяє оперативно взаємодіяти всім організаціям для інтересів сім'ї. Такий підхід означає:

1) можливість проведення соціально-педагогічної роботи з сім'єю як із системою, інститутом, групою, колективом, при цьому соціально-педагогічна робота є самостійною системою і водночас – підсистемою соціальної політики, соціальної роботи з сім'єю, суттю якої є правозахисна діяльність. Це дозволяє вирішувати комплекс проблем сім'ї, а не тільки допомагати сім'ї виховувати дітей (що, наприклад, неефективно при нестатках), дозволяє виділити соціально-педагогічну складову у видах соціальної роботи;

2) можливість одночасного застосування педагогічної і соціологічної парадигм соціальної педагогіки, щоб вийти за межі соціального виховання і перейти до соціалізації та розвитку сім'ї. Це, своєю чергою, дозволяє сім'ї не потрапити в кризу, відійти від лише втручання в сім'ю та її підтримки, а прийти до допомоги і самопомоги сім'ї, що забезпечить самостійну життєдіяльність і вирішення проблем за умови створення можливостей користуватися правами;

3) розширення розуміння суті соціально-педагогічної роботи: починаючи від соціального виховання в контексті соціалізації, гармонізації умов і факторів тощо, закінчуючи створенням соціальних умов для забезпечення прав особистості в сім'ї і суспільстві, сім'ї в суспільстві.

Отже, на основі викладеного можемо говорити, що родиніцентричний підхід продовжує розвиватися в Україні в соціальній та медичній сфері, НДО, є ширшим за принцип фамілієцентризму, може поєднуватися з ним

через механізми його реалізації – як краще створити умови для збереження цілісності сім'ї, забезпечити її інтереси, показуючи, які саме є її інтереси, дає орієнтири для взаємодії фахівців мультидисциплінарної команди фахівців громади, розробляється методично, поглиблюється фахівцями ЦСССДМ та новими сферами, вдало доповнюється закордонним досвідом. Поряд з родиоцентричним підходом розвивається в Україні принцип фамілієцентризму, впроваджується закордонний досвід щодо шляхів його реалізації на рівні громади. Перспективами дальших досліджень є впровадження родиоцентричного підходу в громаді на прикладі ведення випадку, методична розробка соціально-педагогічного аспекту роботи кожної установи, яка опікується сім'єю, для реалізації всіх прав сім'ї в громаді, різних категорій сімей, зокрема щодо ВПО, прав дитини і членів родини в сім'ї.